

Vår saksbehandler
Siv Anita Lundø, tlf 32808593

Vår dato
11.08.2005

Deres dato
07.04.2005

Vår referanse
05/00073-7
714.

Deres referanse

Hol kommune

3576 HOL

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo		
Saksb. LIGU	06 SEPT. 2005	Kopi
Ark: 0620		
Saksnr: 05/16247	Dok.nr.: 1	

Havsdalsvegen - Øyovegen - Geilo - reguleringsplan for ny sykkelveg og kjøreveg - Rapport fra kulturminneregistrering

Ovennevnte område er nå kulturminneregistrert. Det ble ved maskinell sjaktning påvist 5 strukturer i undergrunnen, se vedlagt rapport med kart. Strukturene består av 2 mulige flatmarksgraver, 1 kokegrop, 2 mulige stolpehull og 1 aktivitetsområde som indikerer mulig jernframstilling. De påviste strukturene er fra forhistorisk tid eller middelalder Videre ble det ved overflateregistrering påvist 3 kullgroper og 2 kullmiler. Strukturene påvist ved maskinell sjaktning og kullgropene er alle automatisk fredete kulturminner jamfør kulturminneloven § 4. b og c. Når det gjelder kullmilene er disse nyere tids kulturminner.

Vi vil understreke at alle automatisk fredete kulturminner har en sikringszone på minimum 5 meter utenfor dets synlige ytterkant jamføre § 6 i samme lov. Fylkeskommunene har myndighet til å utvide denne grensen dersom vi mener det er behov for det. Dette kan vi komme tilbake til.

Kulturminnevernets krav er at enkeltminner ikke bli liggende inne i et byggeområde slik at de kan bli skadet. Målet er å bevare sammenhengende områder med kulturminner. Dersom det er nødvendig for å til en utbygging, kan det søkes om dispensasjon fra kulturminneloven for de enkelte kulturminnene som blir berørt.

Til orientering ønsker vi å gi informasjon om saksgang i plansaker med funn:

Når planen er lagt ut til offentlig høring, arkeologisk registrering er foretatt og det er gjort funn av automatisk fredete kulturminner, skjer følgende:

Fylkeskommunens arkeolog sender brev til kommunen om funn som er gjort. Det må deretter være en dialog mellom kommunen og fylkeskommunen om kulturminnene skal legges ut som spesialområde eller om de skal søkes dispensasjon for (dvs. frigivning). Når dette er avklart, må kommunen endre plankartet.

Alle de registrerte kulturminnene skal legges inn på plankartet. Kulturminnene som skal legges ut som spesialområde gis eget symbol på kartet, og kulturminnene som det skal søkes dispensasjon for, skal markeres, men ikke som spesialområde. Kartet sendes så i tre eksemplar til fylkeskommunen. Det nye

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32808676

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregistre
NO 964 951 373

Vår dato
11.08.2005

Vår referanse
05/00073-7

plankartet og reguleringsplanforslaget sendes Riksantikvaren sammen med en faglig vurdering fra fylkeskommunen. Dette er en søknad etter kulturminneloven § 8.4. ledd.

Riksantikvaren gjør så et dispensasjonsvedtak som formuleres som en reguleringsbestemmelse. Vedtaket sendes fylkeskommunen som tar reguleringsbestemmelsen inn i sin endelige uttalelse til kommunen. Kommunen innarbeider uttalelsen med reguleringsbestemmelser i plandokumentet og planen kan vedtas. Vedtaket sendes så fylkeskommunen som sørger for videre saksgang.

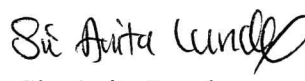
De automatisk fredete kulturminnene som er påvist ved registreringen, kommer alle i konflikt med forslaget om reguleringsplan for utbygging av ny sykkel- og kjørevei. Vår anbefaling i denne saken er at det søkes om dispensasjon for de automatisk fredete kulturminnene som er påvist ved registreringen. Vi ber om en rask tilbakemelding slik at saken kan sendes videre til Riksantikvaren når kulturminnene er lagt inn på plankartet.

Vi har hatt problemer med GPS innmålingene våre, og håper å kunne løse de tekniske problemene snarest. Det beste ville være om kommunene kunne ha målt inn kulturminnene på reguleringskartet. Vi ber om utsatt frist på endelig uttalelse til 01.10.2005.

I forbindelse med registreringen og etterarbeid ble det totalt brukt 48 arbeidstimer. Faktura på kr 30.540,- (48 timer à kr 580,- og 1 C14-analyse à kr. 2 700) vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Inger Liv Gøytvold Lund e f
kulturvernleder

Siv Anita Lundø
arkeolog

Vedlegg:

1 Arkeologisk rapport

Kopi til:

Buskerud Kommunerevisjon IKS
Fylkesmannen i Buskerud
Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo
Statens vegvesen Region Sør

Postboks 4197, 3005 DRAMMEN
Postboks 1604, 3007 DRAMMEN
Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO
Serviceboks 723, 4808 ARENDAL

Lisbeth Kaas Ambrosen Utviklingsavdelingen

Rapport for kulturminneregistrering

I forbindelse med:

Reguleringsplan for ny sykkelveg og kjøreveg - Havnalsvegen og
Øyovegen.

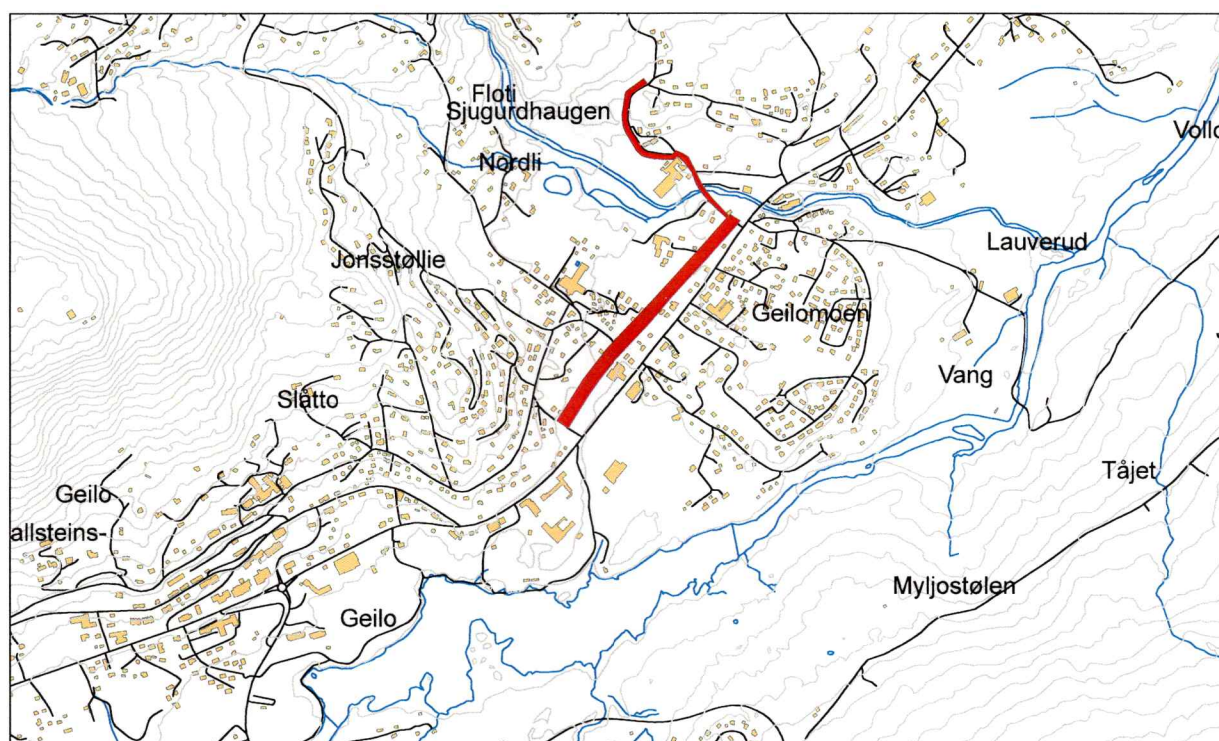
Buskerud fylkeskommunes saksnr: 05/00073

Hol kommune

Gnr. 57/6, 15, 20, 66 og 117, og 64/4.

Morten Olsen 26.07.2005

Fylke:	Buskerud
Kommune:	Hol
Gnr/Bnr/Navn:	Gnr. 57/6, 15, 20, 66 og 117, og 64/4
Saksnummer:	05/00073
Gjelder:	Reguleringsplan for Havdalsvegen og Øyovegen
Kartreferanser:	BM 59-5-2 og BM 060-5-4
Utført dato:	29.06. og 11.-12.07.05
Utført av:	Morten Olsen og Bernt Egil Tafjord. Den 29.06, og Morten Olsen den 11.-12.07.2005 Buskerud fylkeskommune, utviklingsavdelingen
Vedlegg:	Tegning (1:20) av struktur 1 i sjakt 1 (vedlegg 1) og tegning (1:20) av strukturene 2-5 i sjakt 2 (vedlegg 2).

Formål med og bakgrunn for undersøkelse:

I forbindelse med reguleringsplan for ny sykkelveg og kjøreveg ved Havdalsvegen og Øyovegen i Hol kommune, ble det utført en arkeologisk registrering av området for å etterse at planene ikke kommer i konflikt med kulturminneloven om vern av automatisk fredete kulturminner.

Tidsbruk og bemanning:

Undersøkelsene ble utført den 29.06.2005 av arkeologene Bernt Egil Tafjord og Morten Olsen, og av Morten Olsen den 11.-12.07.2005. Arbeidet inkludert rapport hadde en varighet av 48 timer. Flateavdekking ble utført den 29.06. av Steinar Kaupang, og den 11.07. av Thomas Dypsjord.

Tidligere arkeologiske registreringer:

Grunneier Johannes N. Herleiksplass har levert inn en øks datert til vikingtid (793-1050 e. Kr) til Oldsaksamlingen (C. 37698) funnet på Haltehaugen (Gnr. 64/4). Haltehaugen befinner seg innenfor undersøkt område lengst vest i planområdet.

Topografi:

Undersøkellesområdet lang Havdalsvegen er i hovedsak slette moer med randvegetasjon/kratt i bebygd område, men med jorder og mer kupert terreng på Haltehaugen lengst vest i planområdet. Øyovegen strekker seg nordover langs ved jorder i lett skrånende terreng.

Metode:

Det ble under undersøkelsen benyttet 2 registreringsmetoder:

1. Visuell overflatebefaring.

Formålet med denne metoden er å søke etter strukturer synlig på overflaten, og se etter egnede steder for videre undersøkelser for bl.a. sjakting med gravemaskin og prøve-stikking.

2. Sjakting med gravemaskin.

Metoden består i at en gravemaskin graver sjakter på utvalgte steder. Målet med denne metoden er å fjerne det øverste jordlaget og således avdekke eventuelle strukturer i form av stolpehull, ildsteder osv. nedfelt i undergrunnen, samt for å søke etter eldre jordbruksspor i form av humus- og kullholdige undergrunn.

Undersøkellesresultat:

Resultat av den visuelle overflatebefaringen:

Det ble under den visuelle befaringen registrert 3 kullgroper innenfor planområdet (ID 1, 2 og 5), og 2 kullmiler like nord for enden av planlagt sykkel/kjøreveg ved Øyovegen (ID 3 og 4).

- ID 1: Kullgrop. Sirkulær voll, bolleformet nedgraving, og med ødelagt voll i sørøst. Denne befinner seg inntil sti hvor den bøyer av østover og følger parallelt 5 m fra jernbanen.

GPS: 457682/6711933

- ID 2: Kullgrop. Sirkulær voll, bolleformet nedgraving, og ødelagt halvdel i vest som er avkuttet av Øyovegen. Denne befinner seg ca 30 m sør for bro.

GPS: 457807/6712195

- ID 3: Kullmile. Sirkulær voll, flatt senter. Inntakt. Denne befinner seg på mindre terrasse i skrånende terreng nordøst for enden av planlagt sykkel- og kjøreveg.

GPS: 457632/6712548.5

- ID 4: Kullmile. Sirkulær voll, flatt senter, og med ødelagt voll i sørvest hvor kullmile (ID: 3) overlapper den.

GPS: 457682/6712558.5

- ID 5: Kullgrop. Sirkulær voll og bolleformet nedgraving. Inntakt. Denne befinner seg på den sørlige enden av en høyereliggende terrasse ovenfor terrenget i sør, ca 40 m sørvest for krysset mellom Øyovegen og innkjørselen til barnesykehuset.

GPS: 457820/6712109

ID 5, kullgrop (bilde tatt mot sørvest).

Resultat av flateavdekkingen:

Det ble i undersøkelsen satt 9 sjakter. Hvor 4 sjakter ble satt på jordene på Haltehaugen, hvor det er funnet en øks fra vikingtid, og 5 sjakter ble satt på jordene langs Øyovegen.

I sjaktene på Haltehaugen ble det funnet flere aktivitetsspor, herunder 1 mulig hellelagt grav (sjakt 1), 2-3 kullgroper (eller 2 graver), og 2 usikre stolpehull (sjakt 2).

I sjaktene ved Øyovegen ble det kun påvist et aktivitetsområde som kan indikere mulig jernframstilling (sjakt 8).

Beskrivelse av sjaktene fra sør mot nord:

- Sjakt 1: Denne ble satt lengst sør i planområdet på en liten gressdekket slette i plan med Havdalsvegen. I sjakten ble det lokalisert et hellelag på 0.8 x 1.5 m orientert fra nord-nordøst til sør-sørvest (struktur 1).
- Struktur 1: Mulig flatmarksgrav. Mål: 0.8 x 1.5. Beskrivelse: Et kompakt hellelag ble lokalisert lengst sør i sjakt 1. rundt hellene ble det rensset frem et kullag, som særlig er

markert i vest. Over hellelaget lå det et torvlag ulikt øvrig matjordlag. Noe som kan indikere at steinlaget er av nyere tid. Hellelagets størrelse, utforming, lokalisering (i nærheten av funnet vikingtidsøks), orientering¹ og kulletaget omkring er derimot klare indikatorer for at det kan være en flatmarksgrav.

Struktur 1, mulig flatmarksgrav (bilde tatt mot nord).

- Sjakt 2: Denne sjakten er lokalisert på toppen av en forhøyning i landskapet. På denne høyden ble det registrert 2-3 kokegroper (eller 2 graver), samt 2 usikre stolpehull. Fra sør til nord forholder funnene seg slik:
- Struktur 2: Kokegrop/grav. Mål: 0.5 m i diameter. Beskrivelse: Sirkulær nedgraving med kullholdig masse, stein og brente bein. Ut fra innhold, form og størrelse kan det være en kokegrop eller grav. Mangelen på keramikk som ofte brukes som beholder for menneskelige bein indikerer førstnevnte tolkning, men innenfor denne gravskikken med kremasjonsgraver finnes det også eksempler på gravlegging uten urne.
- Struktur 3: Usikkert stolpehull. Mål: 0.3 m i diameter. Beskrivelse: Sirkulær nedgraving inneholdende kullholdig masse.
- Struktur 4: 1-2 kokegroper/flatmarksgrav. Mål: 0.9 x 2 m. Beskrivelse: Brannflak med kull og skjørbrent stein. Denne er orientert fra nord mot sør og har dermed samme størrelse og orientering som struktur 1. Form, innhold, størrelse og orientering indikerer at dette kan være en grav, mens de skjørbrente steinene indikerer at dette kan være 1-2 kokegroper eller et utkastingslag etter en kokegrop. En kullprøve tatt ut fra senter av strukturen kan gi videre opplysninger om datering av anlegget (KP 1).

¹ Jernaldergraver er ofte orientert fra sør mot nord, og med de avdødes bein vendt mot nord. Siden de døde da skulle finne retningen mot dødsriket, som de trodde lå mot nord. I motsetning er kristne graver vendt mot øst (Jerusalem).

- Struktur 5: Usikkert stolpehull. Rektangulær nedgraving på 18 x 20 cm, orientert nordvest- sørøst. Denne inneholder den samme type grå siltmassen som strukturene 2-4. En type masse som er karakteristisk for forvitret treverk. Massen inneholder også kullfragmenter som de andre strukturene også i større eller mindre grad har inneholdt.

Struktur 2 og 3 (bilde tatt mot øst).

Struktur 4 og 5 (bildet tatt mot sørøst).

- Sjakt 3: Satt over en forhøyning like nordøst for sjakt 3. Denne inneholdt ingen strukturer eller artefakter.
- Sjakt 4: Denne ble satt like utenfor planområdet for å undersøke en sirkulær forhøyning på ca 10 m i diameter og 1.5 m høy, siden denne lett kunne blitt berørt av utbyggingsvirksomhet. Og om dette viste seg å være en gravhaug ville siringssonen av denne være innenfor berørt område. Undersøkelsene viste imidlertid at massen i gravhaugen var av samme type (og med urørt undergrunn) som i undergrunnen til sjaktene 2 og 3. Det vil si med rødlig siltgrunn.
- Sjaktene 5 og 6: Disse ble satt parallelt med Øyovegen på jordet øst for veien. Undergrunnen var her svært omrotet og det ble funnet spor etter en bred grøft som går parallelt med veien. Det ble derfor kun satt 2 mindre prøvesjakter her.
- Sjakt 7: Denne ble satt i nedre del av jordet på vestsiden av Øyovegen. I henhold til grunneier var det gjort masseuttak her. Noe denne sjakten bekreftet. Undergrunnen var her bestående av grå silt og stein. En massetype som oftest finnes under den funnholdige undergrunnsmassen. Undergrunnen inneholdt heller ingen rester etter jordmasser, røtter, gjenstander osv som man finner i bevart undergrunn like under matjordlaget.
- Sjakt 8: Denne ble satt like nordvest for bygningene på gårdstunet, og i øvre del av denne ble det lokalisert en jernvinne. Undergrunnen består av grov singel og humusholdige partier, samt flere større klumper med jernslag. Lengst nord i sjakten ble struktur 6 avdekket.
- Struktur 6: Aktivitetsområde som kan indikerer mulig jernframstilling. Mål: 3.5 x 2 m. Beskrivelse: aktivitetsområdets ytre utstrekning er markert ved en 20 cm bred kullstripe som strekker seg fra den nordlige enden av sjakten og går i en halvbue inn i den østlige profilkanten av sjakten. Innenfor kullstripen ble det observert slag, og sør for selve anlegget ble det registrert flere større biter av slag. Enkelte av bitene består

av slagg med rennestruktur, noe som kan indikerer at den mulige jernframstillingsplassen er fra overgangen yngre jernalder til middelalder.

Aktivitetområdet med mulig jernframstilling bør ses i sammenheng med kullgroperne markert med ID 1, 2 og 5 lengre sør i undersøkt område.

Struktur 6, kullstripen ses til høyre for tommestokken (bildet tatt mot sør).

- Sjakt 9: Satt i øvre del av jordet lengst nord i undersøkelsesområdet. Inneholdt ingen funn i form av strukturer eller artefakter.

Sammenfatting av undersøkelsesresultat:

Resultat av den visuelle overflatebefaringen:

Det ble under den visuelle befaringen registrert 3 kullgroper innenfor planområdet (ID 1, 2 og 5), og 2 kullmiler like nord for enden av planlagt sykkel/kjøreveg ved Øyovegen (ID 3 og 4).

Resultat av sjaktingen:

Det ble i undersøkelsen satt 9 sjakter. Hvor 4 sjakter ble satt på jordene på Haltehaugen, hvor det er funnet en øks fra vikingtid, og 5 sjakter ble satt på jordene langs Øyovegen.

I sjaktene på Haltehaugen ble det funnet flere aktivitetsspor, herunder 1 mulig hellelagt grav (sjakt 1), 2-3 kullgroper (eller 2 graver), og 2 usikre stolpehull (sjakt 2).

I sjaktene ved Øyovegen ble det kun lokalisert ett kulturminne, ei jernvinne (sjakt 8).

Strukturliste:

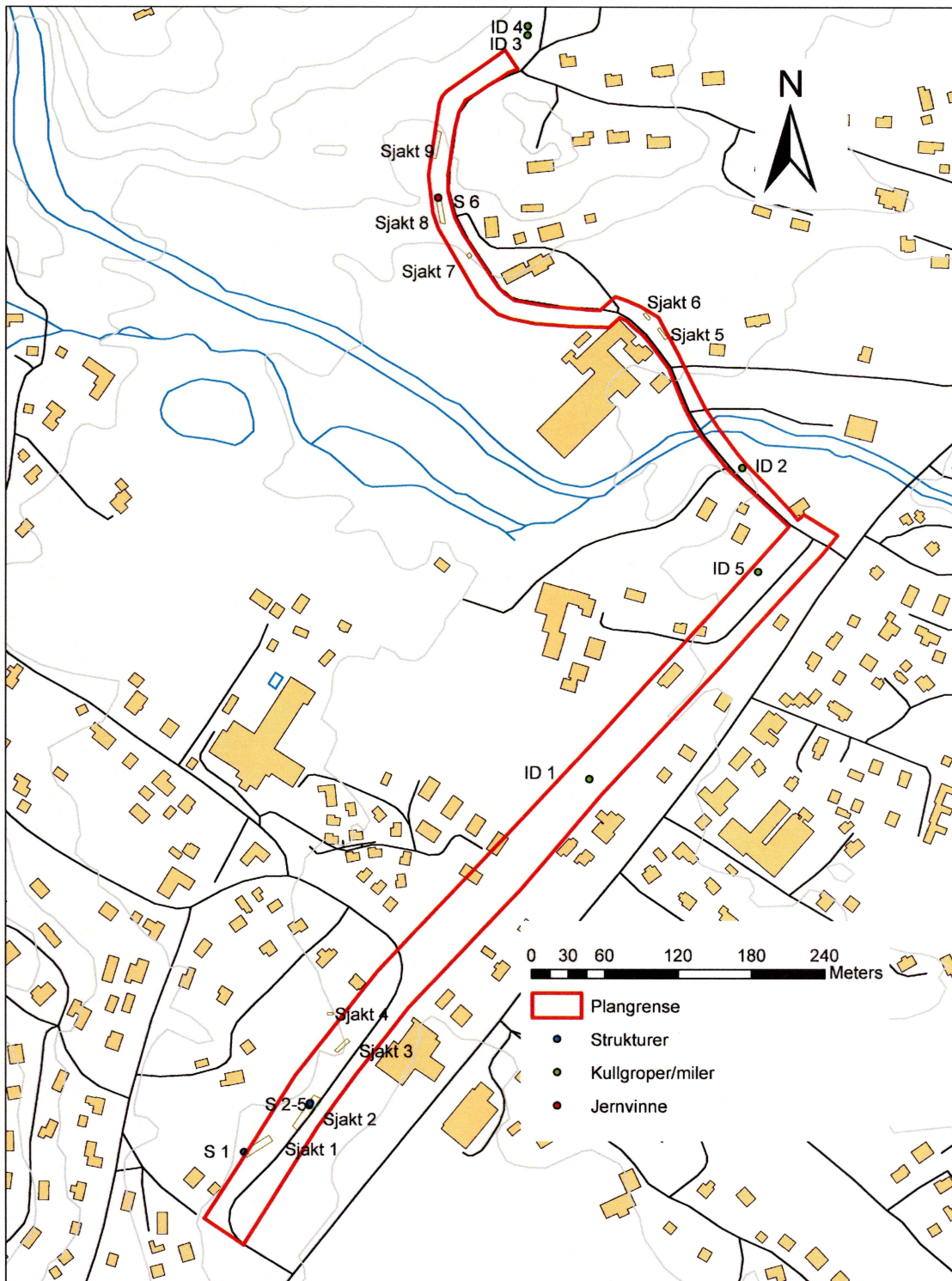
Struktur nr:	Sjakt:	Mål i cm:	Form:	Fyllmasse:	Tolkning:
1	1	150 x 80	Rektangulær	Hellelag med kull rundt	Flatmarksgrav
2	2	50 i diam	Sirkulær	Grått siltlag med kull og brente bein	Kokegrop/grav
3	2	30 i diam	Sirkulær	Grått siltlag med kull	Stolpehull
4	2	200 x 90.	Oval	Grått siltlag med kull og skjørbrent stein	Kokegroper/grav
5	2	18 x 20	Rektangulær	Grått siltlag med kull	Stolpehull
6	8	350 x 200	Buet linje	Kullstripe med slagg i senter	Jernvinne
ID 1			Sirkulær		Kullgrop
ID 2			Sirkulær		Kullgrop
ID 3			Sirkulær		Kullmile
ID 4			Sirkulær		Kullmile
ID 5			Sirkulær		Kullgrop

Funnliste:

- Funn 1: Kullprøve 1. Fra struktur 4, sjakt 2.

GPS-posisjoner:

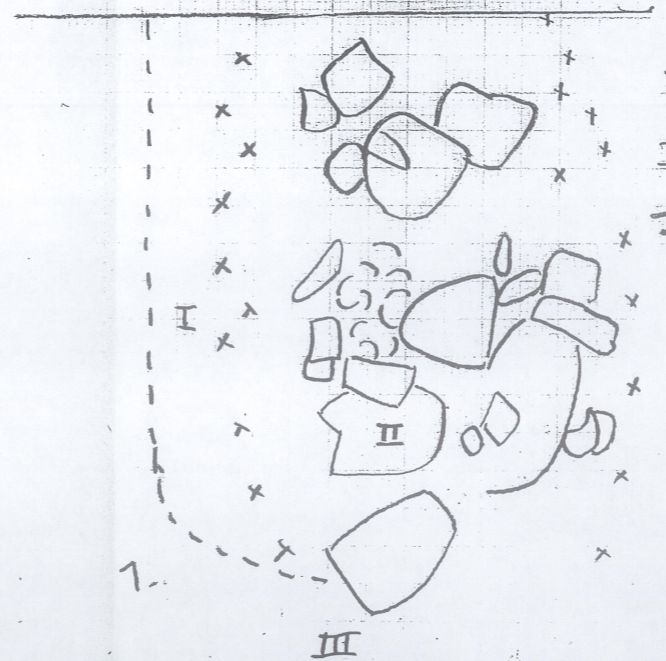
- Struktur 1: 457400.6/6711633.7
- Struktur 2: 457453.9/6711672
- Struktur 3: 457454.6/6711673.5
- Struktur 4: 457454.7/6711673.8
- Struktur 5: 457461.8/6711671.5
- Struktur 6: Ikke mulig å innhente målingen av GPS-posisjonen.
- ID 1: 457682/6711933
- ID 2: 457807/6712195
- ID 3: 457632/6712548.5
- ID 4: 457682/6712558.5
- ID 5: 457820/6712109

Planområde med innmålte sjakter og strukturer.

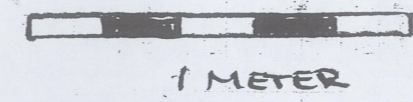
N ↗ 1:20

PROFIL KANT

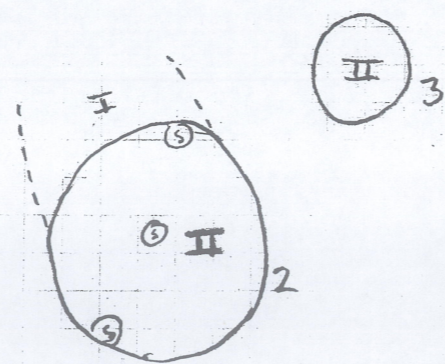
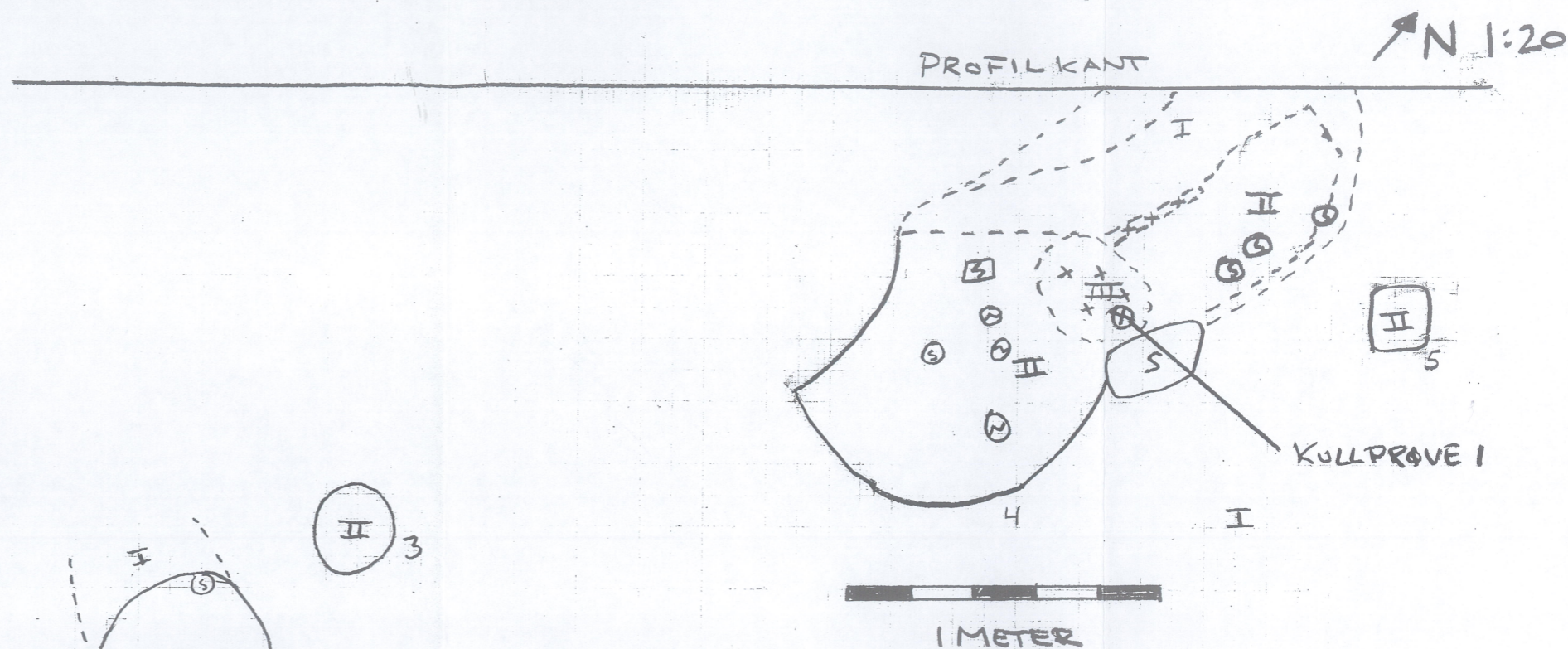

- I KULLAG I VESTKANT AV HELLELAG.
- II KOMPAKT HELLELAG.
- III SILT UNDERGRUNN.

TOLKNING: DET KOMPakte HELLELAGET
 I ET ELLERS LITE STEINETE UNDER-
 GRUNN TYDER SAMMEN MED KULL-
 LAGET PÅ MENNESKELIGE AKTIVITETER.
 STØRRELSE, FORM OG INNHOLD
 TILSIER FLATMARKSRAN.

SKAFT 1, GNR 64/4 HOL KOMMUNE

TOLKNINGER:

STRUKTUR 2: INNEHOLDT BRENDE BEIN OG KULLHOLDIG MASSE, UT FRA INNHOLD, FORM OG STØRRELSE KAN DET VÆRE KOKEGRUPP ELLER GRAV.

STRUKTUR 3: INNEHOLDT KULLHOLDIG MASSE, OG UT FRA INNHOLD, FORM OG STØRRELSE KAN DET VÆRE ET STOLPEHULL.

STRUKTUR 4: DENNE VAR OPPBYGD AV ULIKE MASSETYPER I ET KULLHOLDIG FLAK PÅ 0,9x2 M (SE LAGSBESKRIVELSE FOR I, II OG III). FORM, INNHOLD, STØRRELSE, OG ORIENTERING ANTyder AT DET KAN VÆRE EN GRAV. SKJØRBRENT STEIN GJØR AT DENNE KAN TOLKES SOM 1-2 KOKEGRUPPER ELLER UTKASTOMRÅDE FRA EN KOKEGRUPP.

STRUKTUR 5: INNEHOLDT KULLHOLDIG MASSE, OG UT FRA INNHOLD, FORM OG STØRRELSE KAN DET VÆRE ET STOLPEHULL.

- I LYS SILT HVOR DET LYSE FELTET ANTAGELIG ER UTSKILLINGSLAG FRA KULLAGET I STRUKTURENE.
- II MER MARKERT KULLHOLDIG MASSE. GRÅ SILT - SOM ER FARGEN TREVERK FÅR NÅR DET ER FORUTRET BOKT.
- III KOMPACT KULLAG.
- 3 STEIN
- 2 SKJØRBRENT STEIN.